

Draamakokonaisuus 1

Teema: Yhteiskunnallisen ajattelun herätteleminen

(tämä draamakokonaisuus sopii myös esityksen esityöskentelyyn)

Täällä Pohjantähden alla 2011 on ennen kaikkea yhteiskunnallinen näytelmä. Nykyaikana yhteiskunnallinen vaikuttaminen on vähentynyt, äänestysprosentit laskevat eikä varsinkaan nuoria kiinnosta mitä maassamme tapahtuu. Tämä draamakokonaisuus lähtee peilaamaan näytelmän teemojen kautta nykypäivää ja vertaamaan näitä vuosisadan alkuvuosiin, jonne suurin osa Pohjantähden tapahtumistakin sijoittuu.

1. LÄMMITTELY

Mennään piiriin. Jokainen tekee vuorollaan jonkin liikkeen ja äänen mikä ensimmäisenä tulee mieleen ”Täällä Pohjantähden alla” –sanoista TAI sanasta ”suomalaisuus”. Muut toistavat liikkeen.

Tavoite: Lämmittelyn tavoitteena on saada osallistujat heittäytymään ja virittymään aiheeseen. Kierros kannattaa mennä nopeassa tahdissa ja painottaa sitä ettei kannata liian kauan miettiä vaan ottaa ensimmäisen liikkeen joka mieleen tulee.

2. PUNAISET JA VALKOISET

Valitaan itselle pari ja mennään kahteen vastakkaiseen riviin seisomaan niin, että pari on vastapäätä toisella puolella. Ohjaaja kertoo, että toinen puoli on punaiset ja toinen puoli on valkoiset. Ohjaaja huutaa joko punaiset tai valkoiset. Jos ohjaaja huutaa punaiset, lähtee punaisten rivi ottamaan kiinni valkoista pariaan ja jos ohjaaja huutaa valkoiset lähtevät valkoiset ottamaan kiinni punaista pariaan. Aina kun saa parin kiinni saa itselleen pisteen. Hetken päästä vaihdetaan niin, että ne jotka äsken olivat punaisia ovatkin valkoisia, ja toisinpäin. Leikkiin voi ottaa myös muunnelmana mukaan version jossa parit seisovat seläkkäin vastakkain. Tällöin reagointiaika on pidempi, kun ensin on käännettävä saadakseen parin kiinni.

Tavoite: Tämänkin harjoitteen tarkoituksena on lämmittää ja saada osallistujat huomaamaan ettei draamatyöskentely ole vakavaa. Lisäksi kylvää ajatusta Suomen kahtiajakautumisesta konkreettisesti.

3. VÄITERINKI

Osallistujat ja ohjaaja menevät piiriin. Ohjaaja lukee väitteitä (kts. alempana), jotka liittyvät suomalaisuuteen, politiikkaan ja Pohjantähti-trilogiaan. Jos on samaa mieltä väitteen kanssa, astuu askeleen piirin keskelle ja vaihtaa silmien katsoen paikkaa toisen samaa mieltä olevan kanssa. Jos vain yksi osallistuja astuu eteenpäin hän saa tehdä kunniakierroksen keskellä ja hänelle annetaan aplodit rohkeutensa ansiosta. Väitteistä saa syntyä keskustelua myös ringin aikana, se on jopa suotavaa.

Tavoite: Väiteringin tavoite on laittaa osallistujia valinnan eteen, väitteet saavat tästä syystä olla myös vaikeita ja provosoivia. Väiterinki syventää teemaa ja virittää aivoja keskusteluun. Tärkeä on, että katseet kohtaavat paikkaa vaihdettaessa, on tärkeä huomata jos toinen on samaa mieltä. Ensimmäiset väitteet saavat olla sellaisia, että kaikki saadaan liikkeelle, jopa itsestään selvyyksiä. Jos ringissä syntyy paljon keskustelua, ohjaaja voi myös antaa osallistujien sanoa itse keksimiään väitteitä, jotka liittyvät teemaan. Jos keskustelua ei synny, voidaan käydä ringin jälkeen pieni keskustelu miltä tuntui.

4. NOUSE YLÖS TUOLILTA –HARJOITE

Valitaan itselle pari. Toinen on A ja toinen B. Jokainen pari tarvitsee yhden tuolin. A istuu tuolille ja B:n tehtävänä on saada hänet nousemaan ylös käyttämällä vain repliikkiä ”Nouse ylös tuolilta”. Harjoituksessa ei saa käyttää fyysistä kontaktia, vain puheen eri voimakkuuksia ja vain yhtä repliikkiä. A saa nousta tuolilta jos/kun hänestä tuntuu siltä. Harjoitusta voidaan jatkaa vaikka A:n saisikin nousemaan. Ohjaajan merkistä vaihdetaan niin, että B istuu tuolilla ja A yrittää suostutella.

Tavoite: Tässä harjoituksessa tutkitaan omaa vaikuttamisen mahdollisuutta. Tämä on hyvä sanoa ääneen myös osallistujille. Harjoituksen alussa on hyvä muistuttaa erilaisista vaikuttamisen mahdollisuuksista. Suostuttelija saa myös käyttää eri etäisyyksiä, tulla välillä hyvin lähelle ja välillä yrittää kauempaa. Pariin ei saa silti koskea. Harjoitteen jälkeen on tärkeä purkaa tuntemuksia siitä. Ohjaaja pyytää ensin keskustelemaan parin kanssa kokemuksesta ja sitten voidaan vielä yhteisesti nostaa asioita, joita kävi ilmi. Ohjaajan kysymyksenä voi olla esimerkiksi:

- miltä tuntui?
- oliko vaikea, mikä oli vaikeaa?
- oliko helppoa, mikä oli helppoa?
- millä keinoin toisen sai parhaiten nousemaan?
- mitkä keinot eivät toimineet ollenkaan?
- kumpi rooli tuntui mukavammalta?

5. POHJANTÄHDEN OHJAAJIEN MATKASSA

A)

Keskustellaan vapaasti aiheista

- Suomen kahtiajakautumisesta; miten syntyivät punaiset ja valkoiset
- Viha, esimerkkejä suomalaisten toisilleen tekemistä julmuuksista sisällissodan aikana ja sen jälkeen
- Torpparilaitos; mikä se oli, miten se toimi

B)

Ohjaajan johdattaman keskustellaan mitä nämä asiat voisivat olla nykypäivänä.

Vastauksia voi kirjoittaa taululle tai fläppitaululle muistiin. Tärkeä on muistuttaa, ettei ole oikeita tai väriä vastauksia.

- Missä kahtiajakoa näkyy Suomen kansassa nykyään? Onko ero rikkaiden ja köyhien välillä vielä noin suuri?
- Mistä asioista voisi nykyaikana syntyä noin paljon vihaa että keskitysleirien kaltaisia julmuuksia voisi toteutua?
- Mitä torpparius tänä päivänä voisi olla? Milloin nykypäivänä ihminen on toisen ihmisen alaisena niin että koko elämä riippuu siitä?

Tavoite: Täällä Pohjantähden alla 2011 –näytelmässä kaksi ohjaaja on peilannut kirjasarjan aiheita tähän päivään. Tässä työskentelyssä osallistujat saavat itse asettua ohjaajien rooliin ja miettiä itse vastineita omasta elämästä. Työskentelyssä kannattaa muistuttaa, ettei tähän tehtävään ole mitään oikeaa vastausta. Vastineet, joita he keksivät saavat myös olla heidän omasta elämästään, koulumaailmasta, kaveri- tai perhepiiristä.

C) Mini-improt aiheista

Jaetaan ryhmä kolmeen pienryhmään. Jokainen ryhmä saa oman aiheen yllä olevista aiemmin keskustelluista aiheista. Ryhmällä annetaan pieni hetki yhteistä keskusteluaikaa omasta aiheestaan ja päättää minkä vastineen he keksivät omalle aiheelleen nykypäivästä. Ohjaaja antaa tehtävän tehdä pieni kohtaus, jossa näkyy mitä ryhmä on ajatellut. Kohtaukset katsotaan ja katsojat saavat kertoa mitä näkivät kohtauksessa.

Tavoite: Tavoitteena on antaa osallistujille mahdollisuus roolin ottoon ja sitä kautta myös ymmärtää tilannetta itse paremmin. Jos ryhmässä on mukana osallistujia jotka eivät halua esiintyä he voivat toimia ryhmässään ikään kuin ohjaajina. Tärkeä on kuitenkin rohkaista kaikki esiintymään ja painottaa sitä ettei kukaan voi tehdä harjoituksessa väärin.

D) Kirje itselle

Jokaiselle osallistujalle annetaan paperi. Tehtävänä on kirjoittaa kirje itselleen 30 vuoden päähän siitä miten edellä koettujen kaltaisia asioita voitaisiin onnistua välttämään. Kirje aloitetaan ”Rakas minä, seuraavan 30 vuoden aikana minä aion...” Jokainen saa pitää kirjeen itsellään ja voi 30 vuoden päästä katsoa onnistuiko.

Tavoite: Kirjeen tarkoituksena on päästä ajattelussa henkilökohtaiselle tasolle, mitä minä voisin tehdä jotta asiat olisivat paremmin, miten minä voisin vaikuttaa etteivät asiat enää toistu samanlaisina. Kirjettä ei tarvitse näyttää kenelläkään. Se on jokaisen henkilökohtainen julistus tulevaisuuden minälle.

6. HETKEN MERKITSEMINEN

Draamatyöskentelyn lopussa jokainen saa valita tilasta kohdan jossa on draamatyöskentelyn aikana oppinut jotakin itsestään/muista tai oivaltanut jotakin. Ohjaaja voi kysyä vielä: Miksi menit juuri siihen paikkaan?

Tavoite: Jokaisen draamatyöskentelyn jälkeen on hyvä purkaa sitä mitä on tapahtunut. Usein voi riittää pelkkä yhteen kerääntyminen piiriin ja siinä jutteleminen miltä draamatyöskentely on tuntunut. Ohjaaja voi lopussa vielä nostaa joitakin kysymyksiä aiheesta kuten esimerkiksi tuntuuko teistä, että omiin asioihinsa voi vaikuttaa tai kiinnostaako miltä Suomi näyttää 50 vuoden päästä.

Hetken merkitseminen on konkreettinen tapa saada esille milloin osallistujissa on tapahtunut jotakin, milloin jotakin on liikahtanut. Kun ohjaaja kysyy, miksi olet juuri siinä paikassa, vastauksen ei tarvitse olla looginen. Usein osallistuja on saattanut mennä intuitiolla johonkin kohtaan eikä osaa vielä sanallistaa mitä oppimista siinä on tapahtunut.

VÄITERINGIN VÄITTEITÄ

Suomalaisuus

Täällä Pohjantähden alla -kirjat on suomalaisuuden Raamattu.

Kaikkien suomalaisten kuuluisi lukea koko trilogia.

Suomalaisena on mukava olla.

Rehti ja reiluus ovat ominaisuuksia joita kaikilla suomalaisilla pitäisi olla.

Suomalaisen pitää olla ahkera.

Suomalaisten on vaikea puhua asioistaan.

Viha

Kansalaissodan traumat eivät vaikuta enää nykypäivään.

Seuraavan sukupolven kuuluu kostaa esi-isiensä kokemat väärydet.
Lapset noudattavat aina vanhempiensa esimerkkiä.
Vihan tunne voi olla joskus positiivinen asia.
Kaikki asiat ratkeavat yleensä keskustelemalla.
Jos puolustaa itseään, se ei ole väkivaltaa.
Suomesta puuttuu yhteisöllisyys.
Suomessa pidetään kaikista huolta.

Politiikka

Politiikkaa on vaikeaa ymmärtää.
Kaikki puolueet ajavat samoja asioita.
Itsellä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa yhteiskunnan asioihin.
Äänestäminen tuntuu turhalta.
Suomessa ei ole köyhiä.
Suomessa kaikilla on mahdollisuus hyvään, tasa-arvoiseen elämään riippumatta mihin syntyy.
Maaseudulla elävillä on helpompaa kuin kaupunkilaisilla
Suomalaiset ovat kilttiä kansaa eivätkä kapinoi tai järjettä mielenosoituksia.
Ilmastonmuutos pitää pysäyttää ilman että minä joudun luopumaan mistään
Ihmisten tunteet pitää ottaa huomioon kun tehdään suuria poliittisia päätöksiä